

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ ΔΑΝΙΗΛ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΙΝΟΣ
Ο ΘΑΣΙΟΣ (†1884)

π. Δημήτριος Στρατής

Η έρευνα στα Αθωνικά διαφυλάσσει πλούσιες πληροφορίες για την ιστορία και για πρόσωπα της Θάσου, ιδίως κατά τα νεότερα χρόνια. Τούτο επαναβεβαιώνεται με τη συνέχιση της αναδίφησης στους αρχαιακούς φακέλους των αγιορείτικων μονών. Ήδη κατά την εκπόνηση της πρόσφατα εκδοθείσης μελέτης μας σχετικά με τα αγιορείτικα μετόχια στις Κυδωνίες (Αϊβαλί) είχαμε εντοπίσει στο αρχείο της μονής Παντοκράτορος ένα σημαίνον για την εποχή του πρόσωπο με καταγωγή από τη Θάσο¹. Πρόκειται για τον Παντοκρατορινό Αρχιμανδρίτη Δανιήλ, τον επιλεγόμενο και «γέρο Θάσιο» κατά την αναφορά του Γεδεών².

Εκτός από την προαναφερόμενη μνεία του Γεδεών και του Χρ. Κτενά³ για τον Δανιήλ, δεν έχουμε άλλες βιβλιογραφικές ενδείξεις για το πρόσωπό του, το βίο και το έργο του. Επιπλέον άγνωστα μέχρι σήμερα στοιχεία γι' αυτόν προκύπτουν από τη συνέχιση της έρευνάς μας στο παντοκρατορινό αρχείο και συγκεκριμένα: α) στα μοναχολόγια⁴, β) σε αυτόγραφο κώδικα αντιγράφων επιστολών του Δανιήλ⁵ και γ) στους φακέλους της ιδιωτικής αλληλογραφίας τους⁶, τα οποία και παραθέτουμε στη συνέχεια:

1. Βλ. π. Δημητρίου Στρατή, Αγιορείτικα μετόχια στις Κυδωνίες (Αϊβαλί), έκδ. Τέχτιος, Κατερίνη 2002, σ. 60-62.

2. Βλ. Μ. Γεδεών, Αποσημειώματα χρονολόγου 1780-1800-1869-1913, τύποις Φοίνικος, εν Αθήναις 1932, σ. 258.

3. Βλ. Χρ. Κτενά, Σύγχρονος Ἀθωνιάς Σχολή καί οἱ ἐν αὐτῇ διδάξαντες ἀπό τοῦ 1845-1916, ἐν Ἀθήναις 1930, σ.31.

4. Βλ. Αρχεῖον Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος (στο ἐξῆς Α.Ι.Μ.Π.), Κώδιξ Γ', Γενικόν Μοναχολόγιον καὶ Δοκιμολόγιον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Παντοκράτορος (στο ἐξῆς Γ.Μ.Δ.Ι.Μ.Π.), Πρόχειρον Βιβλίον Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος. Κατάλογος τῶν Τεθνεώντων Πατέρων (στο ἐξῆς Π.Β.Ι.Μ.Π.Κ.Τ.Π.) καὶ Βιβλίον Νεκρολόγιον Ληξιαρχικῶν Πράξεων Θανόντων ἐν τῇ Ἱερᾷ καὶ Σεβασμίᾳ Μονῇ τοῦ Παντοκράτορος (στο ἐξῆς Β.Ν.Α.Π.Θ.Ι.Σ.Μ.Π.).

5. Βλ. Α.Ι.Μ.Ο., Κώδιξ ιδιωτικῶν μου επιστολῶν ἀρχόντος ἀπὸ τοῦ ἐτος 1878, 1879, 1880 (στο ἐξῆς Κ.Ι.Ε.).

6. Βλ. Α.Ι.Μ.Π., φακ. Ἰδιωτικὴ Αλληλογραφία Προηγούμενου Δανιήλ τοῦ Θασίου 1856-1884 (στο ἐξῆς Ι.Α.) καὶ φακ. Ἰδιωτικὲς επιστολὲς Δανιήλ τοῦ Θασίου (Ἀντίγραφα) 1878-81 (στο ἐξῆς Ι.Ε.).

Γεννήθηκε το 1820 στο χωριό Καλλιράχη της Θάσου. Δεν αναφέρεται το αρχικό κατά κόσμον όνομά του ούτε το έτος προσέλευσής του στη μονή Παντοκράτορος, που είναι η πλησιέστερη των αγιορείτικων μονών στη Θάσο –μόλις εικοσιοκτώ ναυτικά μίλια. Έλαβε το όνομα Δανιήλ με την ρασσευχή, προήχθη σε προϊστάμενο της μονής προ του 1860 και τιμήθηκε με το αξίωμα του Προηγούμενου και το οφφίκιο του Αρχιμανδρίτη. Φοίτησε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή προ του 1850, ενώ μετά απ' αυτό το έτος φαίνεται να δίδαξε στην Αθωνιάδα. Στη δεκαετία –κατά προσέγγιση– 1870-1880 απαντάται στις Κυδωνίες (Αϊβαλί) ως οικονόμος, μετοχιάρχος του εκεί παντοκρατορινού μετοχίου του Αγίου Νικολάου, όπως προκύπτει από τα έγγραφα που υπογράφει κατά την προαναφερόμενη δεκαετία. Στη συνέχεια χρημάτισε επίσκοπος του Αγίου Όρους στη Θεσσαλονίκη, όπου και απεβίωσε τη 19η Φεβρουαρίου 1884⁷.

Σύγχυση επικρατεί στα δεδομένα των αρχείων σχετικά με το επίθετο του Δανιήλ. Συγκεκριμένα στο μοναχολόγιο αναφέρεται ως Στεργιάδης⁸. Δεν θα πρέπει όμως να εκλάβουμε ως έγκυρη αυτή την πληροφορία. Από την αναδίφησή μας στα αντόγραφα έγγραφα του Θασίου Δανιήλ εντοπίσαμε αναπτυγμένο το επίθετό του: Βασιλείου⁹, εφ' όσον στην πλειονότητα των εγγράφων του υπογράφει συγκοπτόμενα ως Α(ρχιμανδρίτης) Δανιήλ Β(ασιλείου) Θάσιος¹⁰. Από την έρευνα προκύπτει ότι με το επίθετο Στεργιάδης απαντάται άλλος Παντοκρατορινός Αρχιμανδρίτης Δανιήλ καταγόμενος από τον Αλμυρό της Θετταλομαγνησίας, που το χρονικό πλαίσιο εγκαταβίωσής του στη μονή συμπίπτει σε κάποια σημεία μ' αυτό του Θασίου Δανιήλ. Ο Στεργιάδης είναι νεότερος από τον Βασιλείου. Τον χαρακτηρίζει κι αυτόν λογιωσύνη και αγάπη προς τη μονή του. Δεν είναι τυχαίο ότι διαδέχεται σε προηγούμενες θέσεις του τον Θάσιο Δανιήλ όπως στην Αθωνιάδα, όπου διετέλεσε δάσκαλος από το 1859 ως το 1861, και στο σημαντικό και προσοδοφόρο μετόχι των Κυδωνιών¹¹.

Πάντως κατά την προσωπογραφική μας ανίχνευση σχετικά με τον Θάσιο Δανιήλ Βασιλείου και κατά την αναίρεση της λανθασμένης απόδοσης σ' αυτόν του επιθέτου Στεργιάδης από τη μεταγενέστερη προφανώς σημείωση των μοναχολογίων¹² οδηγούμαστε στη διαπίστωση ότι και ο φέρων αυτό το επίθετο Δανιήλ από τον Αλμυρό είχε σχέση με τη Θάσο. Μεταβαίνοντας από την πλησιόχωρη στην ιδιαίτερή του πατρίδα μονή Ξενιάς και εγκαταβιώνοντας στη μονή Παντοκράτορος όπου μό-

7. Βλ. Α.Ι.Μ.Π., Γ.Μ.Δ.Ι.Μ.Π., Π.Β.Ι.Μ.Π.Κ.Τ.Π., Β.Ν.Α.Π.Θ.Ι.Σ.Μ.Π. και π. Δ. Στρατή, Μετόχια στις Κυδωνίες, ό.π., σ. 61, 117-134.

8. Βλ. ό.π., σημ. 7.

9. Βλ. Α.Ι.Μ.Π., Ι.Α., 57.

10. Βλ. ό.π., Κ.Ι.Ε. και Ι.Ε.

11. Βιογραφικά στοιχεία για τον Αρχιμ. Δανιήλ Στεργιάδη Παντοκρατορινό βλ. Χρ. Κτενά, Άθωνιάς, ό.π., σ. 28-33.

12. Βλ. ό.π., σημ. 7.

ναζαν πολλοί Θάσιοι κατ' εκείνη την περίοδο «*εὔρε Γέροντα καί προστάτην τόν ἐκ Θάσου φιλομουσώτατον καί τά μάλα ἐνάρετον ἀρχιμανδρίτην Γεράσιμον*»¹³. Για τον τελευταίο δεν έχουμε καμιά άλλη πληροφορία παρὰ μόνο την παραπάνω αναφορά του Χρ. Κτενά.

Για να επανέλθουμε όμως στον Θάσιο Δανιήλ Βασιλείου θα πρέπει να επισημάνουμε ότι επρόκειτο για επιφανή Αγιορείτη με σημαίνοντα ρόλο στα τεκταινόμενα της εποχής του. Ήδη σε σύντομη αναφορά για το πρόσωπό του ο Μ. Γεδεών τον χαρακτηρίζει «*ἄνθρωπον πεπαιδευμένον καί πατριωτισμόν λελογισμένον ἐπιδειξάμενον*»¹⁴. Γι' αυτή την τελευταία αναφορά του Μ. Γεδεών σχετικά με τον «*λελογισμένον πατριωτισμόν*» του Δανιήλ ανατρέξαμε στα έγγραφα του παντοκρατορινού αρχείου. Μέσα από επιστολές του προς τον επίσκοπο του Αγίου Όρους στην Κωνσταντινούπολη Κύριλλο Διονυσιάτη ο Δανιήλ φαίνεται να αντιστάθηκε με σύνεση στο φαινόμενο του πανσλαβισμού που σημειώθηκε στο Άγιον Όρος και στην ευρύτερη γύρω απ' αυτό περιοχή της Μακεδονίας στα τέλη του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ού. Απευθύνεται στον Πατριάρχη και τη Σύνοδο αναμένοντας λύσεις για την παραχώρηση ή μη κάποιων κελιών σε Ρώσους, οι οποίοι είχαν κατακλύσει την εξαρτηματική της μονής Παντοκράτορος σκήτη του Προφήτη Ηλία με επεκτατικούς και κυριαρχικούς σκοπούς¹⁵. Σε μια εποχή με ιδιαίτερα έντονες εθνικές και εθνικιστικές εξάρσεις και καθώς αναφύοταν το μακεδονικό ζήτημα ο Δανιήλ διατηρεί «*λελογισμένον πατριωτισμόν*»¹⁶.

Αυτό αποδεικνύεται και από τη συμμετοχή του στο έργο του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, του οποίου φαίνεται να ήταν εκλεκτό μέλος¹⁷. Κατά την παραμονή του στη Θεσσαλονίκη ως επιτρόπου του Αγίου Όρους θα πρέπει να συνδέθηκε με πρόσωπα του συλλόγου ανταποκρινόμενος και συνδράμοντας στους σκοπούς του, που μεταξύ άλλων ήταν και η απελευθέρωση της Μακεδονίας. Έτσι εξηγείται και η από 12ης Ιανουαρίου 1876 επιστολή του προέδρου του εν λόγω συλλόγου Μ. Παπαδοπούλου προς τον Δανιήλ, που τον θεωρεί ως ένα εκ των «*λογάδων καί φιλανθρωπών*» του Αγίου Όρους. Εκφράζει την ευαρέσκειά του προς τον Θάσιο ιερωμένο και του στέλνει από την «*πρωτεύουσα της Μακεδονίας*», τη Θεσσαλονίκη, στην «*ίεράν τῆς Μακεδονίας ἀκρόπολιν*», το Άγιον Όρος, «*τὴν κατάστασιν καί τό ἔργον*» του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου, ζητώντας τη συνδρομή του¹⁸.

Θα πρέπει να επισημάνουμε εδώ ότι «ο εν Θεσσαλονίκη Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος» εντάσσεται μέσα στο πλαίσιο δημιουργίας ανάλογων συλλόγων στην αρχή

13. Βλ. Χρ. Κτενά, Ἄθωνιάς, ὁ.π., σ. 29.

14. Βλ. Μ. Γεδεών, Αποσημειώματα, ὁ.π., σ. 258.

15. Βλ. Α.Ι.Μ.Π., Ι.Ε., 78, 84, 116.

16. Βλ. Μ. Γεδεών, Αποσημειώματα, ὁ.π., σ. 258.

17. Βλ. Α.Ι.Μ.Π., Ι.Α.

18. Βλ. ὁ.π.

της έκτης και κυρίως της έβδομης δεκαετίας του 19ου αιώνα και εντεύθεν στην Αθήνα [«Σύναξη Πρεσβυτέρων» (1871)], Κωνσταντινούπολη [«ο εν Κωνσταντινουπόλει Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος» (1861)], Σμύρνη [«Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος “Όμηρος”» (1871-72)]¹⁹. Ο στόχος του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου της Θεσσαλονίκης είναι ανάλογος των προαναφερομένων συλλόγων μέσα από τους οποίους η Αθήνα χαράζει και στο μακεδονικό, όπως και στο μικρασιατικό χώρο, μία αποσαφηνισμένη εθνική ελληνοκεντρική πολιτική πορεία με την ίδρυση σχολείων, με εκδόσεις ελληνικών βιβλίων και περιοδικών, με την εκμάθηση της ελληνικής. Στα σχολεία εκπαιδευτικοί από την απελευθερωμένη Ελλάδα προβάλλουν το εθνοκρατικό ιδεώδες για να ακολουθήσουν –στην περίπτωση της Μακεδονίας– ο μακεδονικός αγώνας και οι στρατιωτικές επιχειρήσεις απελευθέρωσης της μακεδονικής γης κατά την περίοδο των βαλκανικών πολέμων 1912-13²⁰.

Αν και η εμπλοκή της Ελλάδας στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897, υπό την πίεση των ενθουσιαστικών διαθέσεων της εθνικής εταιρείας, καθυστέρησε από την πλευρά της Αθήνας την παρέμβασή της στη Μακεδονία. Ο μακεδονικός αγώνας ξεκίνησε το 1903 και κορυφώθηκε μετά την ευαισθητοποίηση του εθνικού μας κέντρου από το θάνατο του Παύλου Μελά στο μακεδονικό μέτωπο. Πολύ σημαντικό γεγονός είναι η στάση της Κωνσταντινούπολης στο μακεδονικό αγώνα που προηγήθηκε της Αθήνας. Ο Γερμανός Καραβαγγέλης εγκαθίσταται στην Καστοριά στα 1900 και ακολουθούν ο Χρυσόστομος Καλαφάτης στη Δράμα, ο μετέπειτα Σμύρνης εθνοϊερομόναρχος, ο Ιωακείμ Φορόπουλος στο Μοναστήρι, ο Γρηγόριος Ζερβουδάκης στις Σέρρες, ο Αλέξανδρος στη Θεσσαλονίκη, ο Θεοδώρητος Βασιματζίδης στο Νευροκόπι, ο Γρηγόριος Ωρολογάς, μετέπειτα εθνοϊερομόναρχος Κυδωνιών (Αϊβαλί) Μ. Ασίας, στη Στρώμνιτσα, ο Αιμιλιανός Λαζαρίδης στα Γρεβενά. Είναι σαφές ότι στο τέλος του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, ενός τουλάχιστον τμήματος της ιεραρχίας, από την εθναρχική στην εθνική μας ιδέα²¹.

Ο Δανιήλ φαίνεται να σχετίζεται με επιφανή πρόσωπα της εποχής του, τον Πατριάρχη και συνοδικούς αρχιερείς, όπως τον Καμπανίας Γρηγόριο, με τον οποίο αλληλογραφεί για θέματα του κοινού του Αγίου Όρους ως επίτροπός του στη Θεσσαλονίκη και ως αντιπρόσωπος της μονής του στην Ιερά Κοινότητα στις Καρυές²². Φροντίζει για την οικονομική ανόρθωση του μοναστηριού του²³, για την κτηριακή

19. Βλ. Α. Νανάκη, Μητρ. Αρχαλοχωρίου Κ. και Β., Εκκλησία εθναρχούσα και εθνική, μέσα από τη Σύναξη των Πρεσβυτέρων και τον Ιερό Σύνδεσμο της Εκκλησίας της Ελλάδος (1870-1922), έκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη 2002, σ. 39 κ. εξ., 55 κ. εξ. και τη μελέτη των Κ. Μαμώνη-Α. Ιστικοπούλου, Γυναικείοι σύλλογοι στην Κωνσταντινούπολη, (1861-1922), έκδ. «Εστιάς», Αθήνα 2002.

20. Βλ. Α. Νανάκη, Εκκλησία εθναρχούσα, ό.π., σ. 61.

21. Βλ. Α. Νανάκη, Οικουμενικού Πατριαρχείου Νεώτερα Ιστορικά Α', Θεσσαλονίκη 2000, σ. 18.

22. Βλ. Α.Ι.Μ.Π., Κ.Ι.Ε.

23. Βλ. Χρ. Κτενά, Άθωνιάς, ό.π., σ. 31.

και περιουσιακή διάσωση του προσοδοφόρου μετοχίου στο Αϊβαλί κατά το διάστημα της εκεί παραμονής του ως μετοχιαρίου Οικονόμου²⁴.

Με τη Θάσο συνδέεται, κυρίως, μέσω του ανεψιού του Ιωάννη Δ. Κελαδή ή Δημητριάδη, Θασίου, όπως ο ίδιος υπογράφει. Φαίνεται ο Δανιήλ να είχε αναλάβει τα έξοδα των σπουδών του στο Γυμνάσιο της Θεσσαλονίκης περί το έτος 1874 κατά το οποίο χρονολογείται η πιο ευανάγνωστη επιστολή του ανεψιού του που σώζεται στο παντοκρατορικό αρχείο²⁵. Ο Δανιήλ δείχνει μεγάλη φροντίδα και ιδιαίτερη μέριμνα για τη μόρφωση και ανατροφή του ανεψιού του, για την προμήθειά του με τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους, ιδίως για τα βιβλία, κυρίως μέσω του τότε επιτρόπου του Αγίου Όρους στη Θεσσαλονίκη Συμεών Φιλοθεΐτη²⁶.

Με επιστολές του στις 21 Ιουνίου 1874 ενδιαφέρεται για την χήρα ανεψιά του «Θωμαγήν Δημητρίου» στο Καζαβίτι της Θάσου, που επρόκειτο να παντρεύει κάποια απ' τις ορφανές κόρες της στο Βουλγάρο (Ραχώνι), σπεύδοντας να την ενισχύσει οικονομικά μέσω του οικονόμου του παντοκρατορινού μετοχίου στην «Κακιζοράχη» γέροντος Ησαΐου Παντοκρατορινού²⁷. Έγραφε με ίδια ημερομηνία προς τον Ησαΐα να δώσει εκ μέρους του: «... *νά συνδράμης τό ορφανόν, τό όποϊον ό Θεός τό τοποθετεί, νά συνδράμης μέ 100 έκατόν γρ(ό)σ(ια) Θάσου ή τρία άργυρά είκοσάρια, διά νά λάβης μέρος τοῦ αγαθοῦ. Θά πεθάνομεν, νά ή έσοδεία!! δέν έχομεν τέκνα νά προικίσωμεν!!*»²⁸.

Από τα παραπάνω φαίνονται τα ευσπλαχνικά του αισθήματα για το νησί του και τους οικείους του και ο σύνδεσμος που διατηρούσε μαζί τους καθώς και με τον οικονόμο του μετοχίου της μονής στο χωριό της καταγωγής του την Καλλιράχη, παρόλες τις μέριμνες του για θέματα ύψιστης σημασίας, όπως του πανσλαβισμού και των εθνικιστικών εξάρσεων.

Όσον αφορά στις σχέσεις του Δανιήλ με την ιδιαίτερη πατρίδα του την Καλλιράχη της Θάσου έχει σχέση και το ακόλουθο. Ο γράφων με βάση τις προφορικές διηγήσεις προαπελθόντων οικείων μου καθώς και των προαναφερομένων βιογραφικών στοιχείων του Δανιήλ έρχεται να διαπιστώσει ότι ο εν λόγω ιερομόναχος είναι αυτός που κατά το διάστημα της παραμονής του στις Κυδωνίες (Αϊβαλί) της Μ. Ασίας ως οικονόμου του παντοκρατορινού μετοχίου του Αγ. Νικολάου πρότεινε και βοήθησε τον παππού του παππού μου Παναγιώτη Στρατέλλη, Κυδωνιέα στην καταγωγή, να αναχωρήσει και να εγκατασταθεί στην ιδιαίτερη πατρίδα του την Καλλιράχη της Θάσου, όπου επίσης η ίδια μονή είχε αξιόλογο μετόχι από τα βυζαντινά χρόνια (1384)²⁹.

24. Βλ. π. Δ. Στρατή, Μετόχια στις Κυδωνίες, ό.π., σ. 61, 117-134.

25. Βλ. Α.Ι.Μ.Π., Ι.Α., χ.α.

26. Βλ. ό.π., 119.

27. Α.Ι.Μ.Π., Κ.Ι.Ε., 68.

28. Βλ. ό.π., 69.

29. Βλ. π. Δ. Στρατή, Το νησί της Θάσου και το Άγιον Όρος, Καβάλα 1995, σ. 45 κ.εξ.

Η αιτία της αναχώρησης του Π. Στρατέλλη από τ' Αϊβαλί ανάγεται στο ότι μετά τον ξεριζωμό της οικογένειάς του από τους Τούρκους, ο ίδιος εκδικήθηκε σκοτώνοντας τους φονείς των αδελφών του, με αποτέλεσμα η παραμονή του στην ευρύτερη περιοχή της Αιολίδας και της Μ. Ασίας να καθίσταται επικίνδυνη για τη ζωή του. Αναχωρώντας με το καϊκι του –ήταν ναυτικός στο επάγγελμα– εγκαταστάθηκε με την υπόδειξη και συμπαράσταση του Δανιήλ στη γενέτειρά του, απ' όπου εκτελούσε διακομιστικά δρομολόγια μεταξύ Θάσου-Αγίου Όρους και ιδίως της μόνης Παντοκράτορος, με την οποία διατηρούσε ιδιαίτερες σχέσεις³⁰. Στις παραπάνω οικογενειακές μου αναφορές συναινούν οι χρονολογικές ενδείξεις των βιογραφικών πλαισίων του Δανιήλ και του Π. Στρατέλλη. Εναπομείναντα δείγματα αυτών των σχέσεων είναι οι φυλακτήριες εικόνες του καϊκιού, χαλκογραφίες της μ. Παντοκράτορος και χρωματογραφίες της σκήτης του Προφήτη Ηλίου, που φυλάσσονται στο πατρογονικό σπίτι του γράφοντος.

Από το μεγάλο αριθμό των αντιγράφων των επιστολών του Δανιήλ φαίνεται η πλούσια δράση του και η συμμετοχή του στο ιστορικό γίνεσθαι του Αγίου Όρους και της Μακεδονίας, ιδίως κατά τα έτη 1856-1884, χρονιά που απεβίωσε ως επίτροπος της Ι. Κοινότητος του Άθω στη Θεσσαλονίκη³¹. Δυστυχώς όμως ο «Κώδιξ ιδιωτικών του επιστολών» έχει κατεστρωμένα αντίγραφά τους με καριμπόν που με την παρέλευση του χρόνου καθίστανται αδύνατο ν' αναγνωσθούν όχι τόσο από το δυσξύμβλητο της γραφής όσο από το αχνό έως αόρατο διά γυμνού οφθαλμού της εκτύπωσης. Θα άξιζε τον κόπο αυτό το εμπόδιο να αρθεί, ίσως με τη συνδρομή της τεχνολογίας, προκειμένου να προβούμε σε συστηματική μελέτη του λόγιου και δραστήριου Θασίου και Αγιορείτη ιερωμένου που θα αναδεικνύει πλήρως το έργο του και τη δράση του σε μια τόσο σημαίνουσα εποχή για τα νεοελληνικά δρώμενα και την πορεία του ιστορικού και πνευματικού μας βίου.

Τα όσα στοιχεία παραθέσαμε τα ερμηνεύσαμε –όσο αυτό μας ήταν επιτρεπτό– από τα κατάλοιπα των εγγράφων του Δανιήλ που φυλάσσονται στο παντοκρατορινό αρχείο και ας εκληφθούν ως πρόδρομη ανακοίνωση σχετικά με το πρόσωπο και την παρουσία του, που με τη συνέχιση και ευόδωση της έρευνας μπορούν να φωτίσουν νέες πτυχές της ιστορίας του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα.

Στη συνέχεια προβαίνουμε στην έκδοση της πρώτης και μόνης σχεδόν καθ' ολοκληρίαν αναγνώσιμης επιστολής του Δανιήλ από τον κώδικα των ιδιωτικών του επιστολών που απευθύνεται προς τον Καμπανίας Γρηγόριο, διατηρώντας την ορθογραφία και τη στίξη του κειμένου της. Ευελπιστούμε στην ευόδωση της προσπάθειας ανάγνωσης και μεταγραφής ολοκλήρου του κώδικα για την προσέγγιση της προσωπικότητας και του ιστορικού πλαισίου μέσα στο οποίο έζησε ο Θάσιος και Αγιορείτης Δανιήλ Βασιλείου.

30. Βλ. π. Α. Στρατή, *Μετόχια στις Κυδωνίες*, ό.π., σ. 61, 62.

31. Βλ. ό.π., σημ. 7.

Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος

Κῶδιξ ἰδιωτικῶν μου ἐπιστολῶν

ἄρχοντος ἀπό το ἔτος 1878, 1879, 1880.

Τήν ὑμετέραν Σεβαστήν μοι Πανιερότητα ταπεινῶς προσκυνῶ!

Πανιερώτατε!

Τήν ἀπό 14ῃ τοῦ ἡδὴ λήγοντος σεβαστήν μοι ἐπιστολήν τῆς ὑμετέρας Πανιερότητας μετὰ τῆς δεούσης εὐλαβείας, τήν 20ήν ἰδίου, κομισάμενος καί μετὰ τῆς ἀνηκούσης ἐπιστασίας ἀναγνούς αὐτήν ἐπέγνων τό περιεχόμενον αὐτῆς. Ἡ ἐνταῦθα τῆς γνωμοδότησις τῆς Α(αὐτοῦ) Θ(ειοτάτης) Παναγιότητος, ἡ θέσιν διαταγῆς ἐπέχουσα, καί ἐξ ἄλλου μέρους καί ἐκ τῆς σεβ(ασμίας) μοι ἐπιστολῆς τῆς ὑμ(ετέρας) Πανιερότητας γνωστή γενομένη τῷ ὑποφαινομένῳ, εὐγνωμοσύνης δάκρυα ἐπενήργησεν ἐμοί, ἀναλογιζόμενος τό μέγαθυμον τῆς ἐξόχου ψυχῆς τῆς Α(αὐτοῦ) Παναγιότητος, μερμινώσης καί ἐν αὐτῇ τῇ ποικίλῃ συγκινήσει αὐτῆς, ἐν στιγμῇ παγκοίνως γνωστῇ, ὑπέρ ενός δεινοπαθοῦντος ἐκκλησιαστικοῦ) μέλους καί ενός ἐλαχίστου ἀγιορίτου. Ὑψ' ὅλας τὰς ὄψεις καταμετρήσας τὰς ἀσθενεῖς δυνάμεις μου, Πανιερώτατε, εὐρίσκω ἐμαυτόν ὅλως ἀνεπαρκῆ καί στερούμενον τῶν προσόντων ἐκείνων δι' ὧν δύναμαι νά δικαιώσω τὰς προσδοκίας τῆς τε Α(ὐτοῦ) Θ(ειοτάτης) Π(αναγιότητος) καί τῆς Α(ὐτοῦ) Σεβασμιότητος τῆς μᾶλλον ἐνδιαφερομένης. Καί ὅμως ἐπεριδόμενοι ἐπὶ τὰς παναγίας εὐχάς τῆς Α(ὐτοῦ) Θ(ειοτάτης) Π(αναγιότητος) ἄνευ δισταγμοῦ ἤθελον ἄθελον ὑπακούσεις εἰς τήν διαταγήν Αὐτῆς, ἂν ἡ μονή τῆς μετανοίας μου συγκατένευε νά μοι παραχωρήσει τήν ἐαυτῆς ἄδειαν πρό τῆς λήξεως τοῦ ἔτους, καί προθύμως ἤθελεν ἐπιφέρει μεγίστην ἀνωμαλίαν καί σημαντικὴν βλάβην εἰς τὰ ὕλικά αὐτῆς συμφέροντα. Τήν [.....] πρό παντός ἄλλου συναδέλφου μου καλῶς ἐπιστάμενος, δικαιῶ τήν ἀδελφότητα ἐπὶ τῇ τοιταύτῃ ἀρνήσει αὐτῆς, ἥτις προσεχῶς διὰ ταπεινῆς ἀναφορᾶς τῆς πρὸς τήν Α(ὐτοῦ) Θ(ειοτάτην) Π(αναγιότητα) θά σπεύσει νά δικαιώσῃ ἐαυτήν τε καί τόν ὑποφαινόμενον καί ἐλπίζει νά τύχῃ τῆς εὐμενοῦς συγγνώμης. Κατά τήν προσεχῇ δέ ἄνοιξιν, ὅποτε, ὡς ἐλπίζω, θά εἶμαι ἐλεύθερος διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως καταλλήλου συναδελφοῦ μου εἰς τὰς ἐν τῇ Μονῇ ἐργασίας μου, εἰμί πρόθυμος εἰς πᾶσαν διαταγήν τῆς Α(ὐτοῦ) Θ(ειοτάτης) Π(αναγιότητος), ἂν μοι κρίνῃ εἶς τι χρήσιμον. Μετά τήν ὡς ἀνωτέρω πιστήν καί εὐκρινῆ ἐτήσιον, σπεύδω νά θερμοπαρακαλέσω τήν ὑμ(ετέραν) Πανιερότητα ὅπως γίνῃ ἐρμηνεὺς τῶν δουλικῶν αἰσθημάτων μου πρὸς τήν Α(ὐτοῦ) Θ(ειοτάτην) Π(αναγιότητα) καί μοι δικαιώσῃ ἐνώπιον Αὐτῆς, πρὸς ἣν μετ' οὐ πολὺ θα καθυποβάλλῃ καί ὁ ἴδιος διὰ ταπεινοῦ μου τὰ δουλικά μοι σεβάσματα. Ἐπίσης παρακαλῶ νά μοι δικαιώσῃ καί ἀπέναντι τῆς Α(ὐτοῦ) Σεβ(ασμιότητος), τοῦ ἁγίου Βοδενῶν, ἣν πρό ἐτῶν ἔσχον τήν τιμὴν νά γνωρίσω, καί ἣν ἐκ βάθους καρδίας σέβομαι καί συμπονῶ ἐν ταῖς ἐπ' ἐσχάτων παθήμασιν αὐτῆς. Ὑπὸ τῶν τελευταίων χρηστῶν ἐλπίδων ἐπαναπανόμενος, τολμῶ εὐσεβᾶστως νά ὑποσημειωθῶ.

Ἰθως τῇ 8βρίου

1878

Τῆς ὑμ(ετέρας) Σεβ(ασμοτάτης) μοι Πανιερότητος

δοῦλος ταπεινός

ὁ ἐκ τῆς Ἰ. Μ. τοῦ Παντοκράτορος

Α. Δανιήλ Β. Θάσιος

Τῷ Πανιερωτ(άτῳ) ἀγίῳ Καμπανίας Κυρίῳ μοι Κ(υρί)ῳ Γρηγορίῳ